

Gräddö Rävsnäs

Rapport från medborgardialog

NORRTÄLJE
KOMMUN

ARBETSGRUPP

Rapporten är framtagen av Landskapslaget AB på uppdrag av Norrtälje kommun under våren 2024.

Medverkande från Landskapslaget:

Ida-Maria Classon Frangos

Pia Jonsson

Filippa Dahlin

Hilda Strand

Max Goldstein

Medverkande från Norrtälje kommun:

Johan Mattsson, Planenheten

Caroline Forsberg, Kommunikationsavdelningen

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Sammanfattning	4
Introduktion	6
Plats- och Aktörsanalys	10
Öppen Dialog	14
Rekommenderade teman	23
<i>Exploatering</i>	<i>24</i>
<i>Infrastruktur</i>	<i>25</i>
<i>Kustsamhällen</i>	<i>26</i>
<i>Socialt liv & aktiviteter</i>	<i>27</i>
<i>Natur, klimat & rekreation</i>	<i>28</i>
<i>Kommunikation & samverkan</i>	<i>29</i>
Visionsbild	30

Sammanfattning

Denna rapport redovisar information inhämtad under en medborgardialog som hölls under våren 2024 i Gräddö och Rävsnäs samt rekommendationer inför det fortsatta arbetet med förstudien. Medborgardialogen är del av en förstudie som skall utföras av kommunen med fokus på utveckling av orterna. Genom medborgardialogen har rekommendationer i form av teman analyserats som kan tas vidare i den kommande förstudien. Medborgardialogen har vänt sig till allmänhet och aktörer i området genom intervjuer, analys och ett publikt evenemang på Gräddö, utformat som ett öppet hus.

Medborgardialog

Medborgardialogen är uppdelad i 3 steg: En Plats- och Aktörsanalys där kontakt togs med invånare och aktörer med koppling till Gräddö och Rävsnäs samt platsbesök. Genom denna kunde ett antal nyckelfrågor analyseras som låg till grund för olika frågeställningar som ställdes under steg 2 i form av ett Öppet Hus. Öppet Hus anordnades under en dag i Gräddö och välkomnade allmänheten att komma med åsikter och tankar kring en fortsatt utveckling av orterna. I steg 3 har denna rapport upprättats där arbetsgrupp sammanställt den information som kommit under steg 1 och 2, samt konkretiserat detta till ett antal rekommenderade teman som bör undersökas vidare i förstudien.

Rekommenderade teman:

Medborgardialogen har resulterat i sex teman som arbetsgruppen rekommenderar kommunen att lyfta i förstudien:

- **Exploatering:** många är engagerade i sin ort och uppskattar den karaktär som finns idag, något som bör värnas och stärkas. Under detta tema lyfts även möjligheten att komplettera byarna med andra typer av boendeformer, samt att skapa en helhetssyn och ta ett helhetsgrepp kring systemfrågor och infrastruktur.
- **Infrastruktur:** med fokus på trafiksäkerhet, parkering, cykel- och gångvägar samt bättre busstrafik mellan

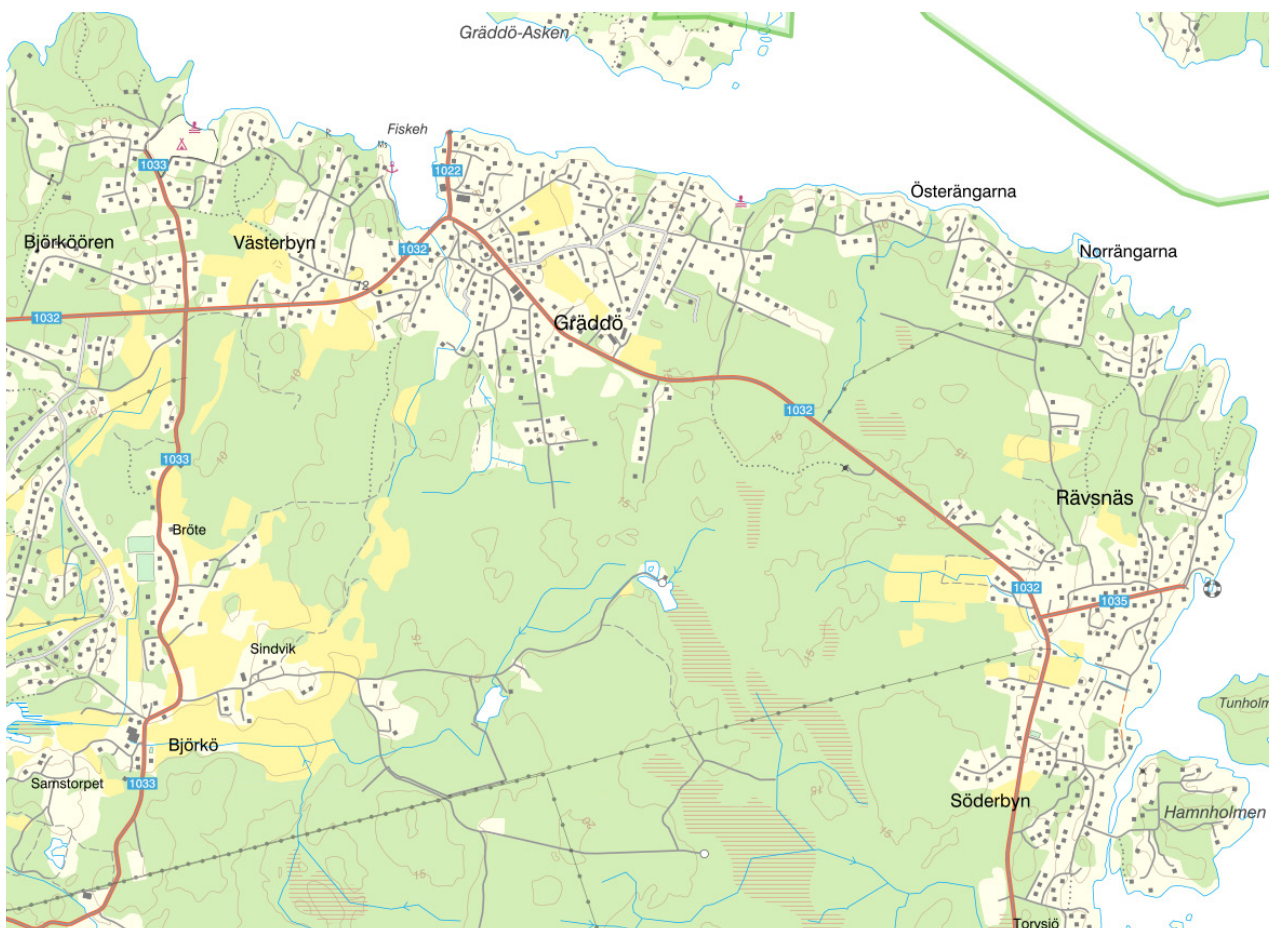
byarna. Här lyfts även behovet av att tydliggöra promenadstigar och se över orienterbarheten i området.

- **Kustsamhällen:** Rävsnäs och Gräddö är kustsamhällen och flera har lyft att en tydligare strategi bör formuleras kring just kustsamhällen i området för att se dem i en större helhet. Här bör hänsyn tas till hamnarnas kapacitet och utformning för att bevara deras småskalighet och historia. Här lyfts även besöksnäringen och behovet av en strategi för denna.
- **Socialt liv & Aktiviteter:** här lyfts den gemenskap och det engagemang som finns på platserna idag, samt vilka viktiga mötesplatser som finns och bör värnas i en utveckling. Under detta tema beskrivs även behovet av ytterligare mötesplatser för barn och ungdomar, samt vikten av att inkludera detta i en kommande utveckling.
- **Natur, Klimat och Rekreation:** flera lyfter naturen, skogen och den biologiska mångfalden som viktiga byggstenar att värna och stärka i en utveckling. Här beskrivs rekommenderade åtgärder för att tillgängliggöra naturen, men också skapa en medvetenhet och en resiliens kring rådande klimatförändringar.
- **Kommunikation och samverkan:** det finns ett stort engagemang kring utvecklingen av orterna och här lyfts vikten av att jobba tillsammans. Många bär på lång kunskap kring platserna och former för samverkan bör tas fram i fortsatt utveckling där tydlighet och återkoppling är viktigt.

Ett stort tack till alla invånare, aktörer och engagerade som gett av sin tid och engagemang och delat med sig av sina tankar, idéer och synpunkter under dialogen!

Översiktlig kartamed Gräddö och Rävsnäs inringat från <https://norrtaljekarta.norrtalje.se/>

Karta som visar Gräddö och Rävsnäs relaterade till varandra från <https://norrtaljekarta.norrtalje.se/>

Introduktion

På uppdrag av Norrtälje kommun har Landskapslaget AB gjort en medborgardialog under våren 2024. Målet har varit att identifiera ett antal teman som ska behandlas i kommunens fortsatta arbete med förstudien för området. Genom en plats- och aktörsanalys och ett öppet hus på plats i Gräddö, har situerad kunskap från boende och verksamma fångats upp och konkretiserats till rekommendationer inför kommande förstudie.

Bakgrund

Områdena Gräddö-Rävsås har sedan en tid tillbaka genomgått en stark tillväxt och det är många som är intresserade av att bosätta sig på orterna. När områdena utvecklas är det viktigt att tillkommande bebyggelse bidrar till en positiv och långsiktigt hållbar utveckling av hela områdena. För att fånga upp och analysera behoven på en översiktlig nivå genomförs en medborgardialog som del av en kommande förstudie. Genom medborgardialog lyfts medborgares perspektiv som sedan formas till rekommendationer för en kommande förstudie. Resultatet från medborgardialog tillsammans med rekommendationer för förstudiens fördjupning har sammanställts i denna rapport.

Syfte och Metod

Syftet med medborgardialog är att väva in önskemål, behov och tankar från invånare/aktörer i utvecklingen av Gräddö och Rävsås. Genom att utgå från de som bor och verkar på plats kan befintliga värden och utvecklingspotential identifieras, samtidigt som processen ger en bra grund för en ökad social hållbarhet. Syftet är därför också att skapa nätverk, bygga

förtroende mellan grupper, invånare och kommunen, samt möjliggöra för lokala initiativ i Gräddö och Rävsås.

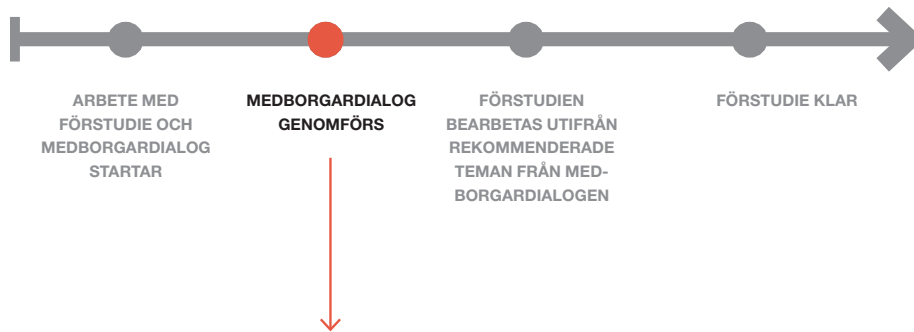
I arbetet med medborgardialogen har olika metoder för inhämtning av kunskap och analys använts. För att kommunens planering av orterna ska bli så bra som möjligt är det viktigt att först förstå hur de som bor och besöker platsen lever och verkar där. Vad de har för individuella intressen, eventuella intressekonflikter och hur de eventuella gemensamma intressena kan bli en styrka framåt.

Ett första steg i arbetet var därför en plats- och aktörsanalys för att fånga in viktiga förutsättningar, nätverk, platser och nyckelfrågor genom samtal, platsbesök, kommunikation, kartläggning av initiativ och viktiga platser, inläsning av dokument och material. Denna kartläggning gav en bra helhetsbild av området och även möjlighet att bjuda in till invånardialogens Öppet Hus.

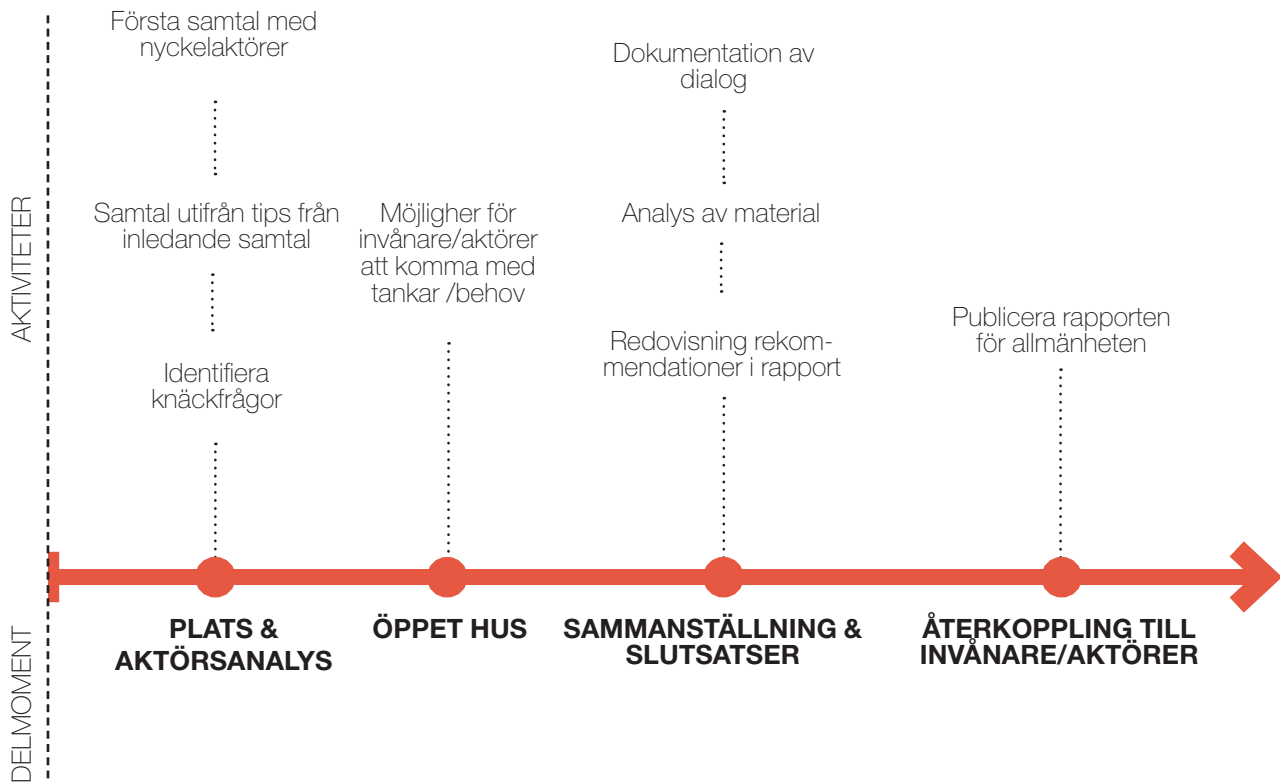
Nyckelfrågor som analyserats under medborgardialogens första del konkretiserades till frågor som ställdes till besökare under invånardialogens huvudaktivitet, ett Öppet Hus på plats i Gräddö. Genom ett Öppet Hus, öppet för allmänheten, kunde dessa frågor bearbetas vidare och slutligen konkretiseras till ett antal rekommenderade teman som förstudien sedan kan ta vidare.

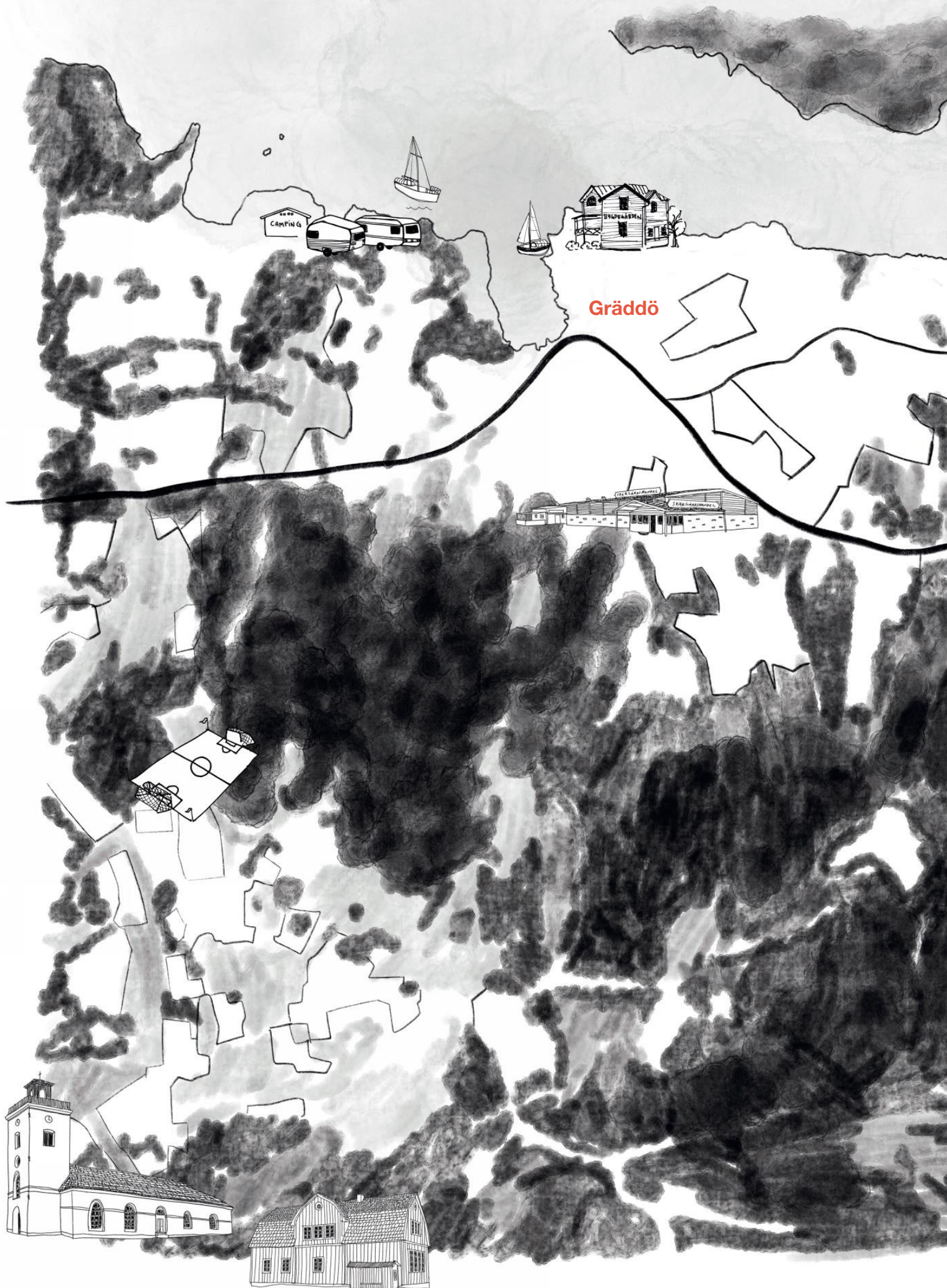
I denna rapport sammanfattas resultatet övergripande från Plats- och Aktörsanalysen och Öppet Hus. Resultatet beskrivs sedan i ett antal teman med rekommendationer för kommande förstudie.

Process för förstudien

Process för medborgardialogen

Kartillustrationen visar Gräddö och Rävsnäs nuläge tillsammans med hela östra Rådmansö. Området består av skog, åkermark och de två byarna. På kartan finns också några målpunkter illustrerade.

Plats- och aktörsanalys

Under det här momentet analyserades underlag och dokument, gjordes en kartläggning av viktiga platser och hölls intervjuer med boende, aktörer och intressegrupper. Genom att träffa en diversifierad grupp för vidare samtal, kunde en bättre bild framträda över områdets befintliga värden och utvecklingspotential. Analysen gav en bild av möjliga nyckelfrågor att utforska vidare under processen och lade en grund inför det följande steget med Öppet hus.

Genom telefonsamtal och intervjuer med representanter från Samfälligheter, Bygdegårdsföreningar, skola och företagare i området gavs en tydligare bild kring platsernas potential, utmaningar och behov i en utveckling. Olika intressegrupper tog också kontakt för att ge sin bild av vilken riktning en positiv utveckling skulle kunna ta. Dessa möten och samtal visade att det finns ett stort intresse att delta och engagera sig i utvecklingen. Utöver dessa togs även några riktade samtal med nyinflyttade barnfamiljer för att komplettera med deras perspektiv kring behov och potential.

Arbetsgruppen åkte ut under en dag för ett platsbesök med möjlighet att träffa personer på plats. Under denna dag sattes också affischer upp i Gräddö och Rävsnäs, inklusive skolan, med informationsspridning kring det kommande Öppet huset.

Plats- och aktörsanalysen visar att här finns många föreningar och initiativ som vill delta i utvecklingsarbetet.

och de lyfter olika aspekter och möjligheter för en positiv utveckling.

I både Gräddö och Rävsnäs har flera familjer bott i generationer och det finns en stor kunskap kring platsen och dess historia. Många har kommit som sommargäster som barn, men flyttat hit i senare ålder. Medelåldern är relativt hög, men det finns ett par nyinflyttade barnfamiljer som flyttat hit, både med tidigare koppling till platsen och som hittat hit från större städer.

Nyckelfrågor

Nedan följer några sammanfattade nyckelfrågor som analyserats under detta steg:

Mötesplatser: Det saknas mötesplatser för barn och unga. Bygdegårdarna är viktiga i de båda områdena men skulle gärna kunna kompletteras med t ex en lekplats.

Besöksstryck: Under sommarmånaderna är besöksstrycket högt och bilar står parkerade överallt vilket skapar otrygga gator. Parkeringsfrågan har diskuterats länge och en bättre strategi skulle behövas. Varken parkering eller sophantering är anpassade efter ett så högt besöksstryck och det råder ibland kaos när båtar ska sjösättas.

Trafik: Många kör väldigt fort och det saknas bra gång- och cykelvägar mellan orterna. Det saknas också trygga stråk för barn till och från förskola osv. Detta gör också

Bilder från platsbesök i Gräddö och Rävsnäs, april 2024.

att bilberoendet är extra stort. Gatorna sköts dåligt och har ofta många hål efter vintergäghållningen. På Rävsnäs Bryggväg körs tung trafik och bussar trots att den inte är anpassad för denna typ av trafik. Detta skapar många otrygga trafiksituationer.

Bostäder: Det saknas billigare bostäder och bostadspriserna har pressats upp på grund av ett stort intresse av området. Många fritidsboende har blivit permanentboende med andra typer av behov av service med mera. Det finns även en önskan från flera att den nya utvecklingen av bostäder följer platsernas identitet och typologi.

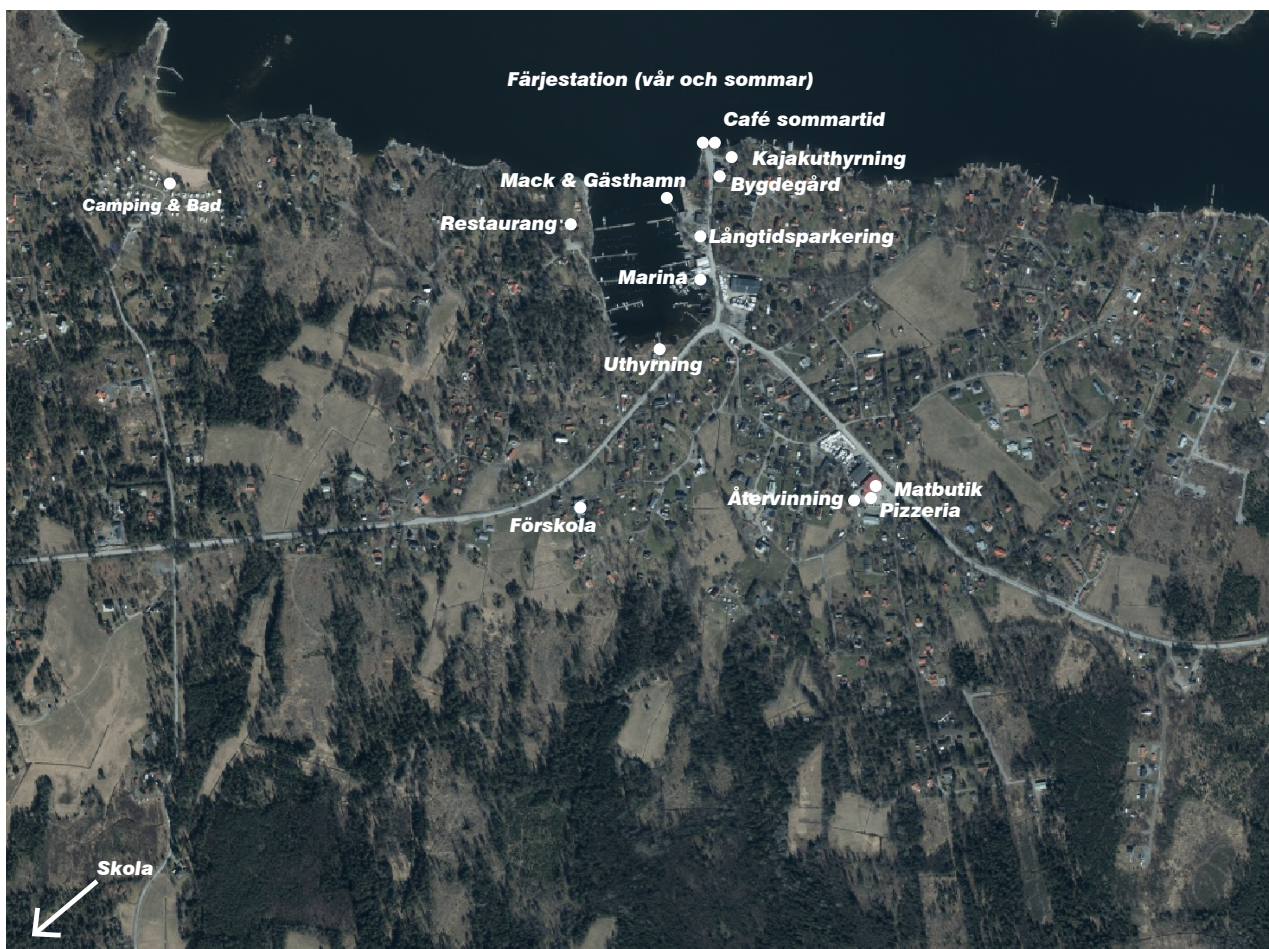
Hamnarna: De båda hamnarna är viktiga för orterna och det finns en oro för att de utvecklas i fel riktning. I Rävsnäs finns en önskan om att bevara dess karaktär och småskalighet där många ställer sig tveksamma till de att hamnen ska bli central och ta hand om all tung trafik. De menar att en konsekvensanalys bör göras och att hamnens omgivning och gator inte är dimensionerade eller anpassade för denna typ av trafik samt att vissa av utvecklingsförslagen strider mot lagar och bestämmelser. I Gräddö finns en önskan om att antalet båtplatser kan utökas. Här önskas en översyn av kustsamhället ur ett större perspektiv för att hitta mer lämpliga replipunkter.

Skola och Förskola: De som vi pratat med uppskattar både skolan och förskolan och är väldigt nöjda med omsorgen. Förskolan ligger mitt i byn i Gräddö och fungerar bra. Skolan ligger lite utanför samhället och har en ny idrottshall som uppskattas mycket. Till förskolan är det kö och utökad verksamhet kan komma att behövas. Skolorna använder främst skogen och naturen då det saknas andra programmerade ytor för barn.

Involvering: Majoriteten av de vi pratat med vill gärna delta i utvecklingsprocessen och önskar en mer transparent process från kommunen med bättre kommunikation och samtal. Det finns även lokalkännedom som kunde tas omhand för att både få bättre platsanpassade lösningar och mer kostnadseffektiva processer när ny infrastruktur eller utveckling sker. Som exempel togs parkeringsplatsen i Rävsnäs som byggts ovan ett dagvattenstråk med risker för översvämningar samt bättre samordning kring ny infrastruktur och VA.

Lista över aktörer som vi varit i kontakt med under Aktörsanalysen:

- NORIS - Nordöstra Rådmansö Intresseförening
- ÖRIF - Östra Rådmansö Intresse Förening
- Gräddö Utvecklingsgrupp
- Rådmansö Bygdegård
- Rävsnäs Bygdegård
- Samfälligheten Gräddö
- Samfälligheten Rävsnäs
- Viktoriagården Förskola
- Rådmansö Bygdegårds ungdomsverksamhet
- Rådmansö Frötuna Företagarförening
- PRO Frötuna Rådmansö
- Gräddö Kajak och Marina
- Skärgårdsvarvet Gräddö
- Gräddö Marina AB
- Rådmansö Skola
- Rådmansö kyrka
- Sjömacken
- Barnfamilj nyinflyttad
- Olika fastighetsägare

Målpunkter i Gräddö från platsanalys och intervjuer

Gräddö Bryggcafé och vägen ner mot hamnen är populärt under sommarhavåret. Hit kommer många besökare.

Rådmansö skola ligger vackert vid kyrkan och vattnet och är omtyckt av många boende, men saknar trygga gång- och cykelvägar.

Här finns många klipp- och några strandbad. Badet i vid campingen är det största badet.

Rådmansö bygdegård är en viktig mötesplats för boende och besökare.

Målpunkter i Rävsnäs från platsanalys och intervjuer

Hamnen i Rävsnäs har en lång historia och har varit ett besöksmål för många semesterfirare under lång tid. Här finns några små fiskebodas, en dansbana, båtplatser och café.

Rävsnäs hamn planeras att utvecklas. Många har påpekat att varken gator eller hamnområde är dimensionerat eller anpassat för tung trafik.

Öppen dialog

Den öppna dialogen utformades som ett öppet hus på plats i Gräddö. Denna del är dialogens mest centrala med tankar och idéer från boende, aktörer och fastighetsägare kring utvecklingen, och härifrån kommer merparten av underlaget till de rekommenderade teman som presenteras längre fram i rapporten.

Öppet hus pågick mellan kl 11-16 den 5 maj där mellan 70-80 besökare kom för att ta del av information kring processen, men framför allt för att ge input kring viktiga aspekter i en framtida utveckling. Majoriteten av besökarna var i övre medelåldern, men ett fåtal barnfamiljer kom också på besök.

Under dagen fanns möjlighet att fundera kring olika frågeställningar baserat på plats- och aktörsanalysen samt koppla dessa till en specifik plats på kartan. Som ett alternativ fanns även möjlighet att svara på frågorna via en enkät.

Frågeställningar

Följande frågeställningar bearbetades fram utifrån plats- och aktörsanalysen:

- **Värna byarnas stil / identitet:** Vilken är din favoritplats och varför? Vad förenar byarna och vad särskiljer dem? Hur kan man bygga vidare på byarnas karaktär? Hur skulle byarna kunna utvecklas för olika målgrupper?
- **Samhällsservice och Infrastruktur:** Vart kan man utveckla mötesplatser och för vilka målgrupper? Vilka platser är bra för parkeringsplatser? Hur skulle vägarna kunna bli mer trygga och trevliga?
- **Gräddö och Rävsnäs som kustsamhällen:** Hur kan besöksnäringen ta plats i Gräddö respektive Rävsnäs? Vad karaktäriserar hamnen i Rävsnäs respektive Gräddö och hur ser den ideala hamnen ut? Vilka möjligheter och förutsättningar finns?
- **Kommunikation / Samverkan:** Hur kan samarbete mellan kommun och lokalsamhälle stärkas när

byarna utvecklas? Hur kan fritidsboende och permanentboende inkluderas när byarna utvecklas? Hur kan lokalkännedom tas om hand?

- **Övrigt:** Saknar du en specifik fråga? Vill du komplettera med något?

Sammanfattning

Många besökare kom för att få mer information om processen och kommunens utvecklingsplaner. Det fanns ett stort intresse av att ta del av och komma med input kring utvecklingen, och det var generellt en positiv stämning under evenemanget, även om det också förekom en del skepticism till vilken påverkan dialogen verkligen kommer att ha i en fortsatt process. Det finns en historia av frustration kring bristande dialog mellan boende och kommun, men många uppskattade att ett nytt steg tagits och ser fram emot att se vad dialogen kommer att leda till.

Majoriteten av besökarna var intresserade av frågor kring "Samhällsservice och Infrastruktur" samt "Värna byarnas identitet" där trafik, bevarande av befintliga kvaliteter och utveckling av gång- och cykelstråk nämndes flera gånger. De barn som deltog hade alla ett fokus på naturen och naturområden och skog som deras favoritplatser i området.

På efterföljande sidor redovisas en sammanställning av den information som hämtats in under Öppet Hus genom:

- Sammanställning av den kartbild som togs fram av besökare
- Sammanställning av de frågeställningar som engagerat mest
- Sammanställning av de svar som kom in under varje frågeställning genom en sammanfattande text och ordmoln under respektive fråga.

Tydliggör badplatsen, skylta och sköt om för att förhindra privatisering

Utveckla lekplats på Kvarnudden

Längre öppettider för Kvarnudden och Hamncafé för ungdomar

Fin utsikt!

Restaurang vid Gräddö Hamn

Lekplats vid servicehuset

Ta bort P-platserna, flytta till Gräddö 2:41-2:43

Trottoarer längst vägar ner till Gräddö Brygga

Sänk hastigheten till 30 km/h genom hela byn

Smalna av Rådmansövägen med cykelled

Lekplats för de minsta barnen, utegym för ungdomar

Få tillbaka övergångsställe vid gamla ICA-butiken

Lekplats för barn

Ha kvar småhuskaraktären för att inte förlora känslan av by, max 2-2,5 våningar.

Lyfta de marina inslagen med mer levande hamnmiljöer.

Favoritplats

Värna byarnas identitet

Samhällsservice och infrastruktur

Gräddö och Rävsnäs som kustsamhällen

Kommunikation och samverkan

Övrigt

Kartillustrationen visar de skriftliga synpunkter som kom in under öppet hus och som kan kopplas till en specifik plats i området. Färgerna visar vilken frågeställning de tillhör, se vidare på kommande uppslag.

Diagram som visar de mest populära diskussionspunkterna:

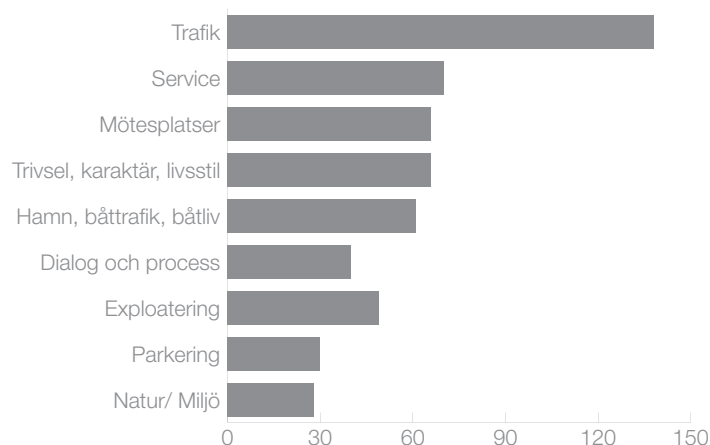
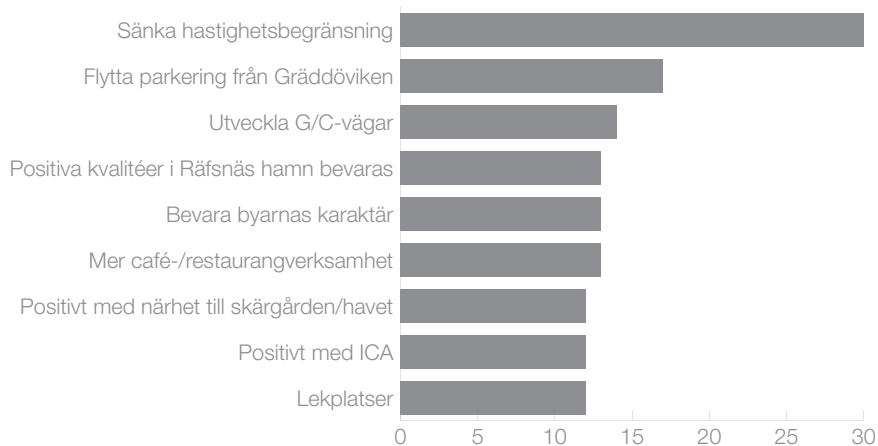

Diagram som redovisar de populäraste knäckfrågorna:

Några samlade citat från Öppet Hus:

“Viktigt med flera sätt att ta sig med gång och cykel mellan Gräddö och Råvsnäs.”

“Viktigt att kommunen säkerställer att de bidrar med viss samhällsservice i enlighet med dess syften och ansvar på egen mark, t ex förskola, lekplats, mötesplats, skola etc.”

“Gräddö och Råvsnäs är unika kustsamhällen som inte behöver utvecklas”

“Mycket viktigt att både Gräddö och Råvsnäs utvecklas i enighet med sin karaktär, dvs friliggande byggnader som står beskrivet i ÖP. Inte ett radhusområde som i Björnö. Viktigt att inte skapa återvändsgator.”

“Vore bra med aktivitets/lek/bollplatser på en del av kommunens mark.”

“Feedback-loop behövs mellan medborgare och politik samt tjänstepersoner.”

“Gräddö är en trevlig by med service och fin historia som hamn och kustsamhälle.”

“Hur kan vi värna om denna unika naturmiljö som Råvsnäs och Gräddö utgör? Och värna den biologiska mångfalden?”

“Bevara fantastiska karaktären som småbåtshamn och fiskeläger i Råvsnäs hamn.”

3 Gräddö och Rävsnäs som kustsamhällen

Hur kan besöksnäringen ta plats i Gräddö respektive Rävsnäs? Vad karaktäriserar hamnen i Rävsnäs respektive Gräddö och hur ser den ideala hamnen ut? Vilka möjligheter och förutsättningar finns?

Gräddö och Rävsnäs hamn är viktiga noder för många boende och besökare. Flera efterfrågar en mer platsanpassad utformning som följer den småskalighet som finns på platsen. I Rävsnäs ställer sig en majoritet även emot de utvecklingsplaner som finns där hamnen skall ta emot tung trafik från Skärgården, något som varken platsen eller vägsystemet är anpassat för. Den tunga trafiken

går genom området och orsakar på flera håll trafikfaror. Här rekommenderar flera att flytta dess replipunkt till Kapellskär. Här menar man att även avfallshantering för skärgården skulle kunna ske.

Båtlivet är viktigt på båda platserna och Gräddö hamn är en populär destination. Fler båtplatser behövs, men samtidigt måste detta gå hand i hand med en parkeringsstrategi.

4 Kommunikation och samverkan

Vart kan man utveckla mötesplatser och för vilka målgrupper? Vilka platser är bra för parkeringsplatser? Hur skulle vägarna kunna bli mer trygga och trevliga?

Många deltagare efterfrågar större transparens och kommunikation från kommunen kring olika utvecklingsprocesser, detaljplaner och beviljade bygglov. Flera efterfrågar en samverkansprocess där deras lokalkännedom kan

tas till vara för att få mer effektiva och kostnadseffektiva processer. Medborgardialogen uppskattas, men en viss skepticism har uttryckts kring hur denna följs upp och integreras i framtida processer.

5 Övrigt

Saknar du en specifik fråga? Vill du komplettera med något?

Flera nämner naturen som en viktig del av Gräddö och Rävsnäs, och något som bör värnas och bevaras. Det finns också en medvetenhet kring biologisk mångfald och klimatförändringar och det föreslås att dessa tankar tas med i kommande utvecklingsarbete. Både med tanke på naturvärden, men även dagvatten och kustförändringar på grund av klimatförändringar.

Övriga punkter som tagits upp är att en sanering av gården Samstorp efterfrågas sedan det uppdagats att de tagit emot giftiga massor.

Det diskuterades även kring en planerad solcellspark där flera var oroliga för att denna park orsakar nedhuggning av befintlig skog.

positivt med närhet till natur! Skapa tydligare vandring- och cykelstigar
värna allemansrätten ingen solcellspark på nedhuggen skog
behåll grönområden
fler stigar bevara skog grönt mellan hus tillgängliggöra natur
bra med djur och natur
värna biologisk mångfald
utnyttja potentialen i Bygdegården
värna strandskyddet
sanera Samstorp
dialog tema naturvärden

Rekommenderade teman

Utifrån vad som framkommit ur plats- och aktörsanalysens nyckelfrågor och frågeställningarna på öppet hus sammanställts framträder en rad olika punkter som varit återkommande under arbetet med medborgardialogen. Dessa är sammanfattade i sex teman som vi rekommenderar kommunen att lyfta i förstudien.

Exploatering

Om hur bebyggelsestrukturen kan förbättras och nyexploaterings kan ske på ett sätt som värnar om byarnas identitet. Men också om hur det kan ske i en process som är transparent och förutsägbar för invånarna.

Infrastruktur

Om hur trafiksäkerheten kan bli bättre, orienterbarheten tydligare med bättre gång- och cykelvägar, samt bättre kollektivtrafik.

Kustsamhällen

Om hur Gräddö och Rävsnäs har unika roller men också finns placerade i ett sammanhang av kustsamhällen som kan ha olika roller.

Socialt liv & aktiviteter

Om hur mötesplatser som redan finns kan stärkas och hur nya kan komma till, särskilt för barn och unga.

Natur, klimat & rekreation

Om hur allemansrätten kan stärkas och vandringsleder förtydligas. Men också om hur byarna kan bli mer motståndskraftiga i ett förändrat klimat.

Kommunikation & samverkan

Om hur kommunen och invånarna bättre kan arbeta tillsammans och där invånarna kan bidra till kommunens arbete.

De föreslagna teman redovisas var för sig, tillsammans med en analys av varför de är relevanta och på vilket sätt frågorna inom temat lyfts i medborgardialogen, både under plats- och aktörsanalysen, och vid öppet hus. Dessutom ges förslag på hur kommunen kan adressera temat i förstudien.

Exploatering

De flesta är positiva till ny bebyggelse, men man vill att det ska ske med hänsyn till byarnas karaktär, flera påpekar att det ska vara i en skala som passar in och att det inte ska ge känsla av att vara nybyggda områden med katalogvillor. Många påpekar också att nyexploatering inte har gjorts med hänsyn till byarnas struktur, att den har skett ad hoc och att gator och stråk därför tappat sin logik. Istället efterfrågas en utveckling där det finns en helhetssyn som tar hänsyn till gångstråk, naturområden, vistelsevärden och så vidare.

Man efterfrågar också mer varierande boendeformer, hyresrätter för äldre, seniorboende/servicehus, ungdomslägenheter och så vidare. Man vill kunna bo kvar på orten även när livet förändras. Förstudien bör föreslå var detta är lämpligt och hur det kan ske i samklang med byarnas karaktärer.

Det finns också en efterfrågan på att kommun tar ett helhetsgrepp om systemfrågor, till exempel dagvattenhantering och skyfall, samt VA. När exploatering sker med endast bygglov är det svårt att få en överblick på situationen. Man uttrycker besvikelse över kommunens process med det nya reningsverket och hur det sköttes gentemot medborgarna och fastighetsägarna. Flera beskriver också att det är svårt att förstå vilken kapacitet som finns, och vad som är möjligt att göra nu. Det är otransparant vem som får godkänt för exploatering eller inte med hänsyn till VA-kapaciteten. Många har frågor till kommunen angående detta.

Förstudien bör peka ut en riktning för bebyggelse, gator och stråk, och kommunen bör överväga om det är lämpligt att införa övergripande principer som är vägledande i kommande detaljplanering. Förstudien bör också visa på vilken kapacitet det finns vad gäller VA, samt vilka platser som är lämpliga för exploatering utifrån tekniska och gestaltningsmässiga aspekter.

Infrastruktur

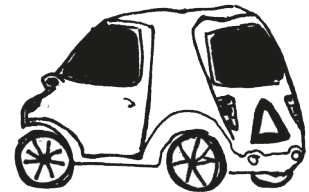

Trafiksäkerheten är en stor fråga och påverkar många vardag på olika sätt. Möjligheterna att arbeta med olika trafiksänkingsåtgärder bör undersökas i förstudien. Olika typer av farthinder bör övervägas, men själva önskar dialogdeltagarna sänkta hastigheter. Vägarna används idag för att röra sig till fots eller till cykel då det saknas gc-vägar. Sträckor som nämns är Rådmansövägen förbi ICA i Gräddö. I Rävsnäs är det trafikosäkert längs med Rävsnäs Bryggväg där tung trafik åker till och från hamnen, tillsammans med linjebussar. Stundtals är det dålig sikt, särskilt när lastbilar ställer om och parkerar längs vägen. Vägen är generellt för smal för att hantera de behov som finns idag. Frågan bör utredas inom kommunen med förslag på åtgärder.

Även behovet av parkering måste utredas inom förstudien. Parkeringsbehovet är stort, särskilt under sommarhalvåret då många besöker byarna. Idag upplevs parkeringssituationen som stundtals kaotisk och att den bidrar till trafikosäkerhet och svårigheter för barn att röra sig runt i byarna. Det efterfrågas en strategi för parkering som kan fungera både under sommarsäsong och vintersäsong. I Rävsnäs finns det behov av både långtidsparkering och korttidsparkering (över dagen) då många ö-bor parkerar sina bilar där innan de tar färjan ut i skärgården. Det råder oklarheter vilka planbestämmelser som gäller för parkeringen närmast hamnen, vilket måste ses över av kommunen. Den nyanlagda parkeringen har byggts på ett befintligt dagvattenstråk. I Gräddö anser många att långtidsparkeringen ligger på byns bästa läge, med havsutsikt. Det innebär också att bilar måste åka hela Gräddö varvsväg för att nå parkeringen och många otrygga trafikrörelser skapas.

KÖR SAKTA
LEKANDE BARN

I Gräddö föreslår Gräddö utvecklingsgrupp (och många med dem) att parkeringen ska förläggas på kommunens mark Gräddö 2:41, 2:42 och 2:43 som en lösning på att många måste köra längs hela Gräddö varvsväg och parkerar längs gatorna.

Möjligheterna att gå och cykla i, och mellan byarna, bör stärkas. På grund av de trafikosäkra vägarna vill familjer inte att barn rör sig längs vägarna för att ta sig till kompisar, aktiviteter eller till förskola och skola. Det saknas generellt gång- och cykelvägar i och mellan byarna, men även till skolan. Det är svårt att röra sig på andra sätt än med bil, men det finns en stark önskan om bättre cykelvägar som fungerar i vardagens resor. Lokala initiativ har tagit fram förslag till hur befintliga mindre vägar kan kopplas samman och skapa trygga stråk, förstudien bör göra en analys av vilka möjligheter som finns och hur en utbyggnad av gc-vägar kan ske.

Flera lyfter att det finns många skogsvägar och promenadstigar, men de är väldigt svåra att hitta till. Det har förekommit att kommunen godkänt ny exploatering som blockerat befintliga gångstråk, vilket ytterligare har försvårat. Generellt har ny bebyggelse i Gräddö gjort att flera stickgator har byggts, de har också försvårat för orienterbarheten och konnektiviteten i byn. Utöver att det är svårt att gå och cykla är kollektivtrafiken undermålig. Det är positivt att det finns en ringlinje för buss, men i praktiken fungerar inte denna. Det är lätt att åka dit man ska, men det blir svårt att komma hem eller vice versa. Det finns önskemål om att busstrafiken utvecklas på östra Rådmansö.

Kustsamhällen

Kustsamhällen är ett gränssnitt mellan land och skärgård, vilket innebär särskilda förutsättningar när både Gräddö och Rävsnäs är replipunkter. Under dialogen lyftes frågan om det behövs en strategi för kustsamhällen där det är möjligt att få en bättre överblick på de olika hamnarnas funktioner och hur de ska komplettera varandra. I strategin kan frågor om kapacitet problematiseras och en önskan är att Gräddö och Rävsnäs ses i en helhet tillsammans med andra replipunkter längs kusten. Kapellskär lyfts som en möjlig plats för större trafik och sophantering istället för Rävsnäs.

Överlag ser många potentialen i de båda hamnarna och vad de kan erbjuda. Många lyfter att det kan bli mer pittoreskt, och att många verksamheter förfular. Exempel som lyfts är Gräddö marina, lastplatsen i Gräddö hamn, sophantering i Rävsnäs och bilparkeringarna. Besöksnäring anses som positiv, men flera menar att kommunen inte har förståelse för hur den fungerar, eller inte möter upp med rätt insatser för att det ska fungera på rätt sätt. Detta har beskrivits delvis under andra punkter, men bland annat handlar det om parkering för de som lägger i sin båt över dagen, sophantering, busstrafik, information, cykelvägar och långtidsparkering. Många påpekar också att det skulle behövas fler båtplatser i Gräddö hamn, och det finns en önskan om att kommunen och samfälligheten startar en process för att möjliggöra detta.

Man uttrycker en krock i att vara ett skärgårdssamhälle som samtidigt är en replipunkt, med allt vad det innebär. Man vill vara pittoresk samtidigt som det är många funktioner som ska in på små ytor.

Förstudien bör redovisa kommunens avsikter för replipunkter, och hur man avser utveckla hamnarna i relation till övriga hamnar längs kusten. Förstudien bör också redovisa lösningar för besöksnäringen, särskilt vad gäller sophantering, parkering, båtplatser och informationsinsatser. Fokus bör vara på förslag som underlättar för besökare och för boende.

Socialt liv & aktiviteter

Generellt sett trivs människorna på platsen och är stolta över sina byar, oavsett om man är permanentboende eller fritidssboende. Det finns en gemenskap inom byarna och man gör inte så stor skillnad på vem som bor där permanent eller är fritidsboende. Många har bott eller haft sommarhus här i generationer och bär på historier och berättelser om byarna och platserna i området. Många är också engagerade i orternas utveckling på olika sätt genom till exempel byalag/samfälligheter, föreningar och andra initiativ.

Bygdegårdarna är viktiga mötesplatser och utgör en viktig funktion i respektive samhälle, de bör värnas och stärkas. Dessutom är hamnarna viktiga noder och samlingspunkter i byarna. Där finns samhällsservice, till exempel pizzeria i Rävsnäs och Hamncaféet i Gräddö. Hamnarna är aktiva och många möts här på olika sätt, sommargäster kommer med båt och bil, boende går på promenad, bussarna stannar här. Även ICA nämndes som en viktig plats där man möter sina grannar. Förstudien bör ge förslag på hur dessa platser kan stärkas och ytterligare utvecklas med fler vistelsevärden. Badplatserna är uppskattade men det finns en önskan om att de ska bevaras och utvecklas. Flera uppfattar att den kommunala badplatsen Björkö-Örn har fått ett mer privat uttryck, och man önskar istället fler badmöjligheter som inte känns privatiserade. Förstudien bör peka ut möjliga badplatser.

Det finns en efterfrågan på lekplatser i byarna, och barnfamiljer beskriver att man vill se fler naturliga platser

att möta andra på. Förstudien bör peka ut lämpliga platser för kommunala eller samfälliga lekplatser. Det finns medborgarinitiativ som arbetat för att bygga en lekplats. Platser som identifierats är till exempel vid Rådmansö bygdegård, vid Gräddö servicehus eller på den kommunala fastigheten Gräddö 1:41.

I Gräddö och Rävsnäs finns inga mötesplatser för ungdomar. Vissa hänger runt ICA och parkeringen där, eller vid skolan på kvällstid. Där har det ibland blivit lite stökigt. En uppfattning är att det inte finns så många unga i området.

Förstudien bör studera behoven av mötesplatser noga och ge förslag på hur dessa kan stärkas. Till exempel kan det ske genom att samlokalisera vissa funktioner så att flera grupper kan vistas på samma plats. Det skapar mervärden som trygghet och möjlighet att komma i kontakt med fler. Om det uppförs en grillplats och lekplats tillsammans skapas även värden för vuxna att vistas på platsen, samtidigt som de vuxnas närvaro bidrar till trygghet för barn och unga.

Natur, klimat & rekreation

Många uttrycker att naturen och skogen är värdefull och en viktig del av deras vardag i Gräddö och Rävsnäs. Man önskar att den värnas och bevaras, men önskar också att den utvecklas och tillgängliggörs med till exempel skyltning, leder, vindskydd, fler stigar och entréer. Många nyttjar också stränder och klippbad, och det finns en önskan om att allemansrätten och strandskyddet ska värnas och stärkas i området. Det finns en medvetenhet om miljöfrågor, och sophantering vid Samstorp och värnande av biologisk mångfald lyfts av flera. Speciellt barnen berättade om naturen och beskrev den som något de tyckte om. Även klimatfrågan har tagits upp där både stormar, havsnivåer, ökade skyfall och minskad biologisk mångfald tas upp som områden som kan komma, eller redan har påverkat området.

Förstudien bör peka ut viktiga stråk och leder, samt vem som är ansvarig för att förvalta dessa. Här kan det vara särskilt viktigt att samverka mellan fastighetsägare, bybor och kommunen för att få till lämplig skyltning med mera. Förstudien bör också förtydliga vad som gäller rörande strandskydd.

Inom förstudien bör även en analys av hur klimatförändringar har, och kommer att påverka området, samt hur en utveckling kan skapa resiliens och anpassning till kommande utmaningar. Området har redan sett konsekvenser av extremväder i form av stormar så som Alfrida, torka och ökade vattenflöden, vilket bör beaktas i en fortsatt utveckling. Här behövs även utbildning och beredskap hos de lokala organisationerna och samfälligheterna samt en strategi för hur den tekniska försörjningen kan klara framtida klimatförändringar.

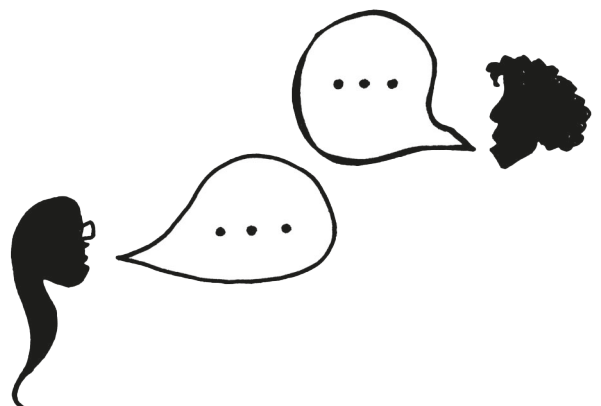
Kommunikation & samverkan

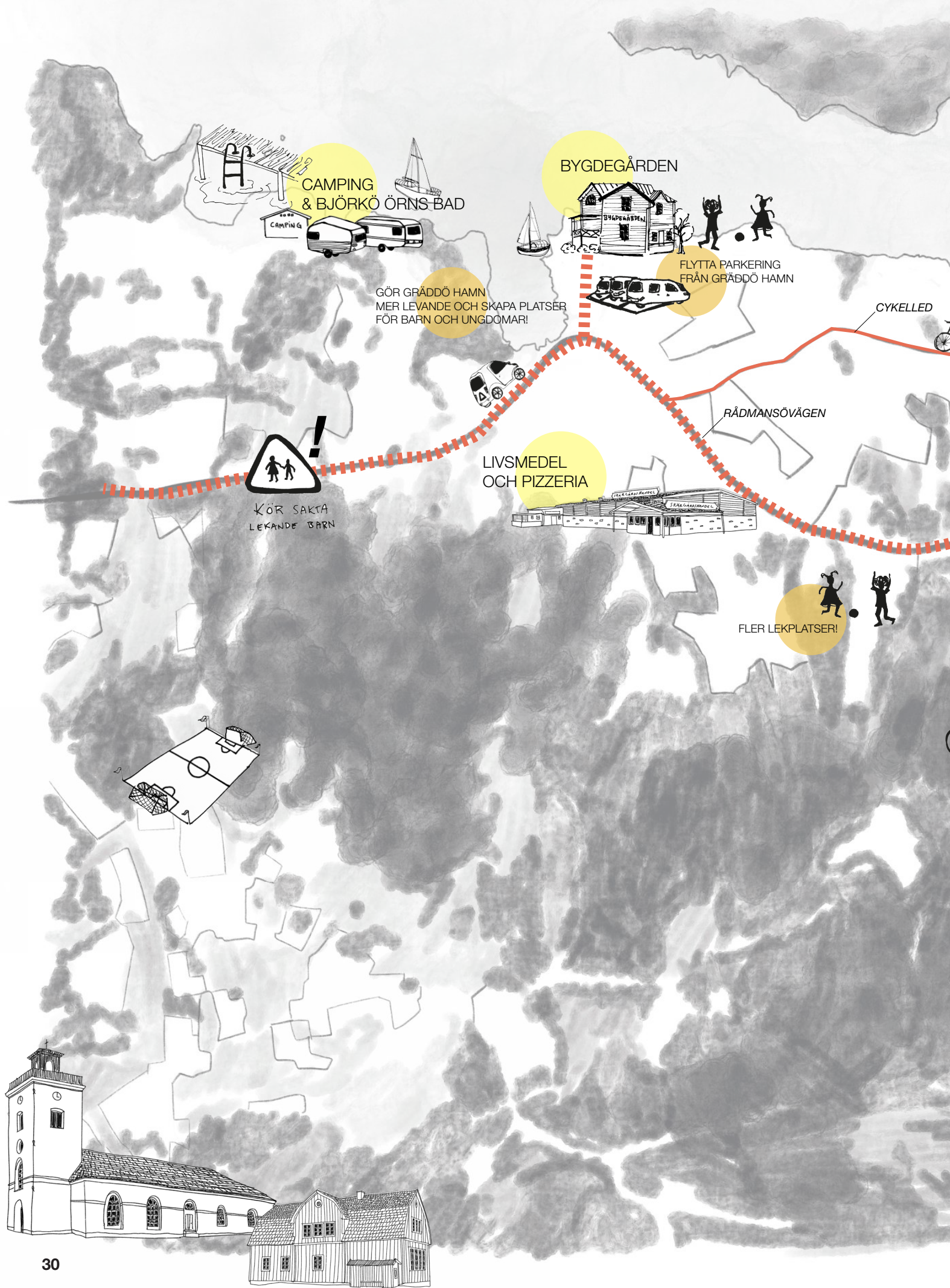
För att byarna ska fortsätta utvecklas behöver kommunen och de boende och verkande i området arbeta tillsammans. Det finns ett stort engagemang kring utvecklingen och mycket lokal kunskap som kan tas tillvara. En anledning till det är att byalagen/samfälligheterna är relativt stora och är en förvaltningsform som innebär att kunskapen bärs vidare mellan generationer. Det finns en uppfattning om att det har gjorts förändringar som skulle kunna gjorts annorlunda eller bättre om bybornas kunskap tagits tillvara. Många uppfattar att kommunens processer inte är transparenta och det är svårt att följa och påverka. Rävsnäs hamn och kommunens tomt, Gräddö 2:41, 2:42 och 2:43 är två exempel på process som behöver förbättras.

Förstudien är en möjlighet för kommunen att tillsammans med byborna och verksamma på platsen utveckla fungerande samverkansformer. Landsbygdsrådet uppskattas men det är oklart för byborna vilken skillnad det gör eller hur det som diskuteras där omhändertas inne hos kommunen. Det uttrycks också att kommunen behöver hitta nya sätt att kommunicera internt mellan sina förvaltningar, här har förstudien möjlighet att på ett samlat sätt redovisa kommunens frågor och skapa en gemensam syn på byarnas utveckling. Flera uttrycker att det är svårt att förstå hur kommunen prioriterar och hur beslut tas gällande bygglov, planuppdrag eller annat som har med byarnas utveckling att göra. Det skapar en osäkerhet om varför vissa får göra något medan andra inte får. Det skapar också en risk för det enskilda

intresset om kommunen tar motsägelsefulla beslut eller ändrar sig under processens gång. Flera har berättat att de satsat pengar på investeringar som sedan inte kunnat genomföras eller försenats onödigt mycket. Förutsägbarheten behöver bli bättre för medborgarens rättssäkerhet och förstudien bör utformas på ett sådant sätt att den skapar tydlighet, förutsägbarhet och en förståelse för kommunens prioriteringar, oavsett inom vilket område det gäller.

Det efterfrågas tydligare återkoppling från kommunen, och större tydlighet i vem man ska prata med. Flera har sagt att det är svårt att få svar på konkreta frågor och att frågor bOLLAS runt inne på kommunen utan att någon vill ta ansvar. I arbetet med förstudien bör ansvarsfördelningen inom kommunen och dess bolag studeras, den bör också redovisas i förstudien.

CAMPING
& BJÖRKÖ ÖRNS-BAD

BYGDEGÅRDEN

GÖR GRÄDDÖ HAMN
MER LEVANDE OCH SKAPA PLATSER
FÖR BARN OCH UNGDOMAR!

FLYTTA PARKERING
FRÅN GRÄDDÖ HAMN

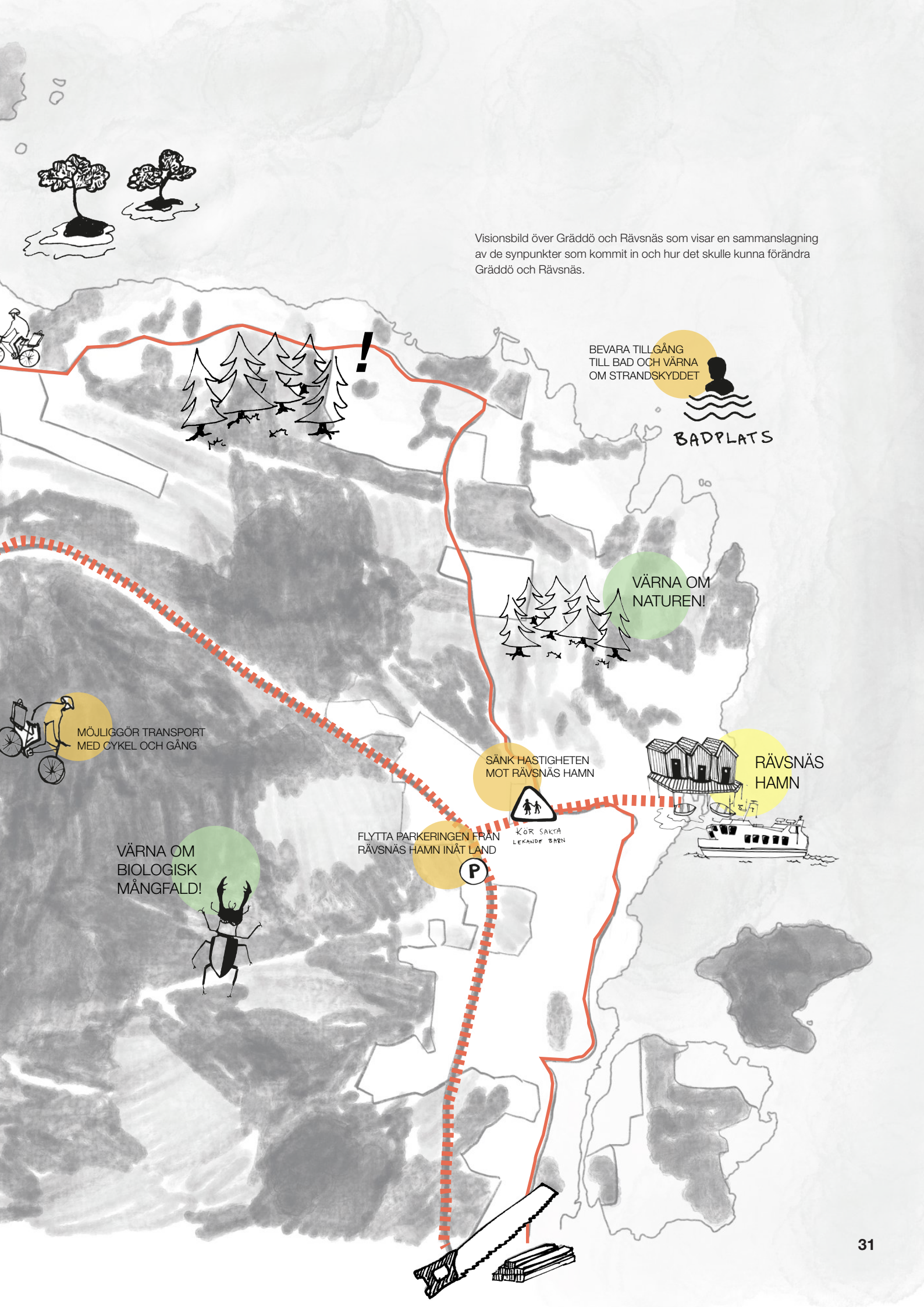
CYKELLED

RÅDMANSÖVÄGEN

LIVSMEDEL
OCH PIZZERIA

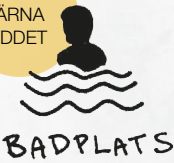
KÖR SAKTA
LEKANDE BARN

FLER LEKPLATSER!

Visionsbild över Gräddö och Rävsnäs som visar en sammanslagning av de synpunkter som kommit in och hur det skulle kunna förändra Gräddö och Rävsnäs.

BEVARA TILLGÅNG
TILL BAD OCH VÄRNA
OM STRANDSKYDDET

VÄRNA OM
NATUREN!

RÄVSNÄS
HAMN

SÄNK HASTIGHETEN
MOT RÄVSNÄS HAMN

FLYTTA PARKERINGEN FRÅN
RÄVSNÄS HAMN INÅT LAND

MÖJLIGGÖR TRANSPORT
MED CYKEL OCH GÅNG

VÄRNA OM
BIOLOGISK
MÅNGFALD!

KONTAKTUPPGIFTER

Norrtälje kommun
Box: 800, 761 28 Norrtälje
Telefon: 0176-710 00
E-post: kontaktcenter@norrtalje.se

norrtalje.se